Jane Austen

A mansfieldi kastély

Lazi
KÖNYVKIADÓ
Szeged

Első fejezet

Mintegy harminc évvel ezelőtt a huntingdoni Maria Ward kisasszonyt, akinek a vagyona nem volt több hétezer fontnál, az a nagy szerencse érte, hogy sikerült elnyernie Sir Thomas Bertram vonzalmát, aki Northampton grófságban a mansfieldi kastélyt birtokolta; s így a *lady* rangra emelkedve megkapta mindazt a kényelmet és kellemességet, amelyet egy szép, nagy ház nyújthat, ha tekintélyes jövedelem is járul hozzá. Egész Huntingdont elképesztette a nagyszerű frigy, amelyről a kisasszony ügyvéd nagybátyja maga is elismerte, hogy csakis akkor lett volna méltányos, ha unokahúga legalább háromezer fonttal gazdagabb. Az új ladynek volt két leánytestvére, s ők is sokat remélhettek nővérük felemelkedésétől; azok az ismerőseik, akik a nagyobbik Ward kisasszonyt és Frances kisasszonyt semmivel sem tartották Maria kisasszonynál kevésbé csinosnak, bátran megjósolták, hogy mindkettő csaknem éppoly előnyös házasságra számíthat. Csakhogy a világon mindig kevesebb a gazdag ember, mint a csinos nő, aki megérdemelné, hogy a felesége legyen. A nagyobbik Ward kisasszony öt-hat év múltán azon vette észre magát, hogy el van jegyezve Norris nagytiszteletű úrral, sógora egyik barátjával, akinek alig volt magánvagyona, Frances kisasszony pedig még ennél is rosszabbul járt. Igaz, a nagyobbik lány házasságát, amikor végül létrejött, nem kellett éppen lebecsülni; Sir Thomasnak ugyanis szerencsére módjában állott, hogy barátját szép lelkészi javadalomhoz juttassa Mansfieldben, s így Norris úr és Norrisné asszony évi ezer fontnál csak alig valamivel kisebb jövedelem birtokában léphetett rá a hitvesi boldogság pályájára. Frances kisasszony azonban, ahogy mondani szokás, a házasságával igen kellemetlen, sőt kínos helyzetbe hozta a családot, mert egy tengerész főhadnagyhoz ment hozzá, aki híján volt vagyonnak, neveltetésnek és jó összeköttetéseknek egyaránt. Bosszantóbban nem is választhatott volna. Sir Thomas Bertramnak volt némi befolyása, melyet elvből is, büszkeségből is – attól a vágytól vezérelve, hogy mindig a leghelyesebben járjon el, s attól is, hogy tiszteletre méltó pozícióban lássa mindazokat, akikhez köze van –

szívesen latba vetett volna Lady Bertram húga érdekében; ennek a férjét azonban éppen a foglalkozása miatt semmiféle befolyás nem vihette előbbre, s mielőtt Sir Thomas valami más módot talált volna, hogy a házaspár segítségére siessen, a nővérek között teljes szakításra került sor. Valamennyi fél viselkedésének része volt abban, hogy idejutottak, amint-hogy a meggondolatlan házasságok csaknem mindig ide szoktak vezetni. Price-né, tartva a fölösleges korholástól, az esküvő előtt nem is értesítette a családját. Lady Bertram, aki igen békés érzésű, könnyen kezelhető és nemtörődöm természetű asszony volt, megelégedett volna azzal, hogy lemond a húgáról, és többé nem is gondol az egészre; Norrisnét azonban olyan tettvágy fűtötte, amely nem nyugodhatott, amíg egy hosszú és haragos levélben el nem magyarázta Fannynak, hogy milyen ostobán cselekedett, s milyen szomorú következményekre számíthat. Erre viszont Price-nén volt a sor, hogy megsértődjék és megharagudjon; s válasza, mely egyformán keserű szavakkal illette mindkét nővérét, és olyan bántó megjegyzéseket tartalmazott Sir Thomas büszkeségéről, hogy Norrisné semmiképp sem fojthatta magába őket, hosszú időre véget vetett közöttük minden érintkezésnek.

Mivel igen messzire éltek egymástól, és egészen másféle körökben forogtak, a következő tizenegy év alatt úgyszólván egyszer sem adódhatott rá alkalom, hogy halljanak egymás létezéséről; Sir Thomas mindig el is ámult Norrisné tájékozottságán, valahányszor arról értesült tőle, hogy Fannynak megint gyereke született. Tizenegy év múltán azonban Price-né már nem engedhette meg magának, hogy kitartson sértett büszkeségében, vagy elveszítse azt az egyetlen kapcsolatot, amely talán még segítségére lehet. A nagy s még egyre növekvő család, a tényleges szolgálatra már alkalmatlanná vált, de a vidám társaságra és a jó italra mégis változatlanul fogékony férj, valamint a szűkös jövedelem, amelyből élniük kellett, arra késztette, hogy nagyon is igyekezzék visszanyerni oly könnyelműen eldobott hozzátartozóit; írt tehát Lady Bertramnak egy levelet, amelynek valamennyiüket békülékeny hangulatba kellett ringatnia, oly élénk színekkel ecsetelte, hogy megbánta, amit tett, hogy kétségbeejtő az állapota, hogy bővében van a gyerekeknek, de szűkében úgyszólván min-

den másnak. Éppen a kilencedik szülésére készült, s miután siránkozva beszámolt e körülményről, és pártfogásukat kérte a születendő gyermek részére, azt sem tudta eltitkolni, hogy érzése szerint igen sok mindent tehetnének a már meglevő nyolcnak a további sorsáért is. A legidősebbik tízéves fiú: talpraesett, eszes kis legény, aki alig várja, hogy kikerüljön a világba; de ugyan mit tehetne érte az anyja? Nincs-e rá lehetőség, hogy valami hasznos alkalmaztatást kapjon Sir Thomas nyugat-indiai birtokán? Semmilyen állást nem vetne meg; vagy mi a véleménye Sir Thomasnak a woolwichi hadapródiskoláról? Esetleg hogyan lehet egy fiút a Keletre küldeni?

A levél nem maradt hatástalan. Helyreállította a békét és a jóindulatot. Sir Thomas nem fukarkodott a baráti tanácsokkal és ígéretekkel, Lady Bertram pénzt és babakelengyét küldött, Norrisné pedig megírta a válaszokat.

Ezek voltak a levél közvetlen eredményei, de alig telt el egy esztendő, és Price-né még inkább érezhette üdvös hatását. Norrisné gyakran említette a többieknek, hogy nem bírja kiverni a fejéből szegény húgát és a családját, s hiába tettek érte már eddig is olyan sokat, ő még többet szeretne tenni; végül megvallotta, mi a titkos óhaja: egy gyerek nevelésének és eltartásának a gondját vegyék le teljesen a szegény Price-né válláról, hiszen úgyis marad neki elég. Miért ne vállalhatnák el közösen a legidősebb leányt, aki most kilencéves, és így épp a legjobban rászorul a gondos nevelésre, melyet a szegény Price-nétól nem kaphat meg semmiképp? A költség és fáradság igazán nem számítana, ha meggondoljuk, milyen nagy jót tennének.

Lady Bertram azonnal egyetértett vele.

– Azt hiszem, jobbat nem is tehetnénk – mondta. – Hozassuk el a gyereket.